

A. Alper AKÇAM

GÜNÜMÜZ ROMANI YÜZEYDE ÇALKALANIYOR*

Günümüz romanı, kültür endüstrisinin yarattığı göstergeler, simgeler denizinde, rüzgâra kapılmış, kendi varlığını, kendi dışında olup bitene bırakmış bir kâğıt parçası gibi çalkalanıp duruyor. Hayata karşı usuyla direnme gücünü yitirmiş insan, düşüncesindeki, dilindeki değişimin ayırımında bile değil... Roman kahramanları ve roman okurları merkezlerden üretilmiş sistemlerin kodlanmış nesnelere dönüştüler.

Yazın alanında, belki de hayatı ve varlığı insanın kendi dilinden, bir bütün halinde anlatmaya kalkışmış ilk yazın türü olduğu için, en önemli ve öncelikli değişimin alanı roman oldu.

Güncel romanın derdi de yeni çıktı; roman yazarları starlaşırken, starlar yazarlaşıyorlar...

Yazar ve star... Bu iki kavramı aynı anlam doğrusu üzerine taşıyabilmek olası mıdır? Bundan otuz kırk yıl önce bu iki kavramı yan yana getirmeye çalışma çabası, yarım kalmış gülünç bir girişim olarak kalmaya yazgılı olurdu. Günümüzdeyse, zamanla birlikte uzam, onlarla birlikte kavramlar ve anlamlar da birbirlerine yaklaşıyorlar. İçinde yaşadığımız her şey biraz daha yüzeyelleşiyor sanki, kavramların içi boşalıyor, anlam karşılıkları değişiyor.

Yazarlarımız star olma yolunda hızlı adımlarla ilerlerken starlarımız da birer ikişer kitap bastırıp yazarlaşıyorlar, imza günleri düzenliyorlar! Kimin umurunda basılanların içeriği ki? Yazın dünyasının kimi ünlüleri ile medyanın starları birbirlerinin alanına el uzatmaya başladılar sanki. Dergi kapaklarında, gazete sayfalarında yan yana gülümsüyorlar bize. Bizimle, bir şeyleri anlamlandırmaya çalışan ve her görüntüyü, her davranışı bir nedensellik zinciri içinde çözmeye çalışan birileriyle dalga geçer gibi bir duruşları var. Ayrıcalıklı olduklarını, seçkin olduklarını, doğuştan, hatta yaratılış şifresinden gelen soylulukla, uyruklarındaki insandan çok yukarılarda bulduklarını duyumsatan ironik bir duruş...

Haklı olmadıklarını söyleyemeyiz... Yazarlık da starlık da sıradan olan insanın dışında bir özelliği, bir ayrıcalığı imleyen kavramlar. Ancak, yakın zamanlara kadar, bu iki kavramın oluşum süreçlerine bakıldığında çok daha iyi ayırımına varılacak önemli ayrılıklar olduğunu sanıyorduk...

“Starlık”, ulusal ve hatta küresel anlamda baskının toplumların en kuytu köşelerine bile ulaşabildiği, televizyon denen görsel saldırganlığın toplum çoğunluğunun yaşamına tamamına egemen olduğu son yarım yüzyılın ürettiği en önemli kültür kavramı... Bu zaman dilimi içinde, seçili olan insan yüzü ve bedeninin öne çıktığını, buna bazı durumlarda sesin ve popüler kültür öğelerinin de eklendiğini görüyoruz. Çok önceden belirlenmiş bu seçim işlemiyle ortalama bir tip üretiliyor sanki. Yüz, beden, ses, davranış biçimi, konuşma v.b. bunların tümünü birden ortak beğenilere uygun düşürebilen, sıradan sorulara ve arzulara yanıt verebilecek starlar sürülüyor piyasaya.

İnsanın davranışında, nesnelere kurduğu ilişkilerde arzu denilen o duygunun vazgeçilmez yerini tüketim toplumunda bir yerlere gelmek isteyen birileri de biliyordu sanırız. Ya da kendiliğinden bir gelişme ile, kimi yüzlere, adlara dolayımlanmış tüketim öğeleri o adları toplum içinde yüksek bir yerlere çıkardılar. Öykünülecek, özdeşleşilmeye çalışılacak, yanına çıkılmak için çaba gösterilecek olanlardır starlar...Öykünmeyle öğrenen insan ki, bebeğin gülümsemeyi bile annesinden öğrendiği bilinir, birer simge olmuş bu yüzlere, bedenlere benzemeye, onun gibi olmaya, onun gibi giyinmeye çalışacaktır.

“Arzu kişinin kendi kaynaklarından özgürce devşirdiği, yoktan var ettiği, doğal ve kendiliğinden, özerk ve özgün bir duygu değil; daima dolaylı, daima ödünç alınmış, daima devralınmıştır. Özgür nesneyi birleştiren düz bir çizgiden değil, bir “modelin dolayımı”nı gerektiren bir üçgenden oluşur arzu” diyor Fransız yazın adamı Rene Girard... (Rene Girard, Romantik Yalan ve Romansal Hakikat, Metis yay.,2001)

Arzuya ilişkin ilk toplumsal ilişki, bebekle, düşünsel olgunluğa ermemiş çocukla evin yetişkinleri arasındaki diyalogsal bir etkiyle yönlendiğini biliyoruz. Çocuğun yetişkine dönüşmesi için, arzuyu önem verdiği kişiye aktarması gerektiğini de... Süreç içinde, çocukla yetişkin arasındaki bağın yerine iki eş arasındaki diyaloga dayanan romantik aşk bağı geçmekte... Bu aşkın, arzunun devredilebilir hale dönüştürülmesi ile de tüketim toplumu için tüketim arzusunun insanileştirilmesi dolayımına aracılık etmiş olmakta... Star ve ün kültürü, arzuyu canlı bir nesnede cisimleştirerek cansız metalarla kurulabilecek olandan çok daha derin bir bağlantı ve özdeşlikler kurma yolunu açmakta...

Günümüz toplumunda star olmak, ünlü bir yüze ulaşmak için duyulan arzuyu da biliyoruz. Starların çoğunlukla yoksul kesimlerden gelen insanlar olması halk yığınları içinde onlara duyulan arzuyu, tapınma isteğini daha da güçlendirmektedir. Bu arzu politik ve ideolojik bir mekanizmayla tüketim toplumunun pazar mantığına yönlenmiştir. Yönlendirici

güç medyadır. Starlar birer kültür ürünüdürler. Pazarlama personeli, reklamcılar, fotoğrafçılar, form koruma çalıştırıcıları, kozmetik uzmanları, kişisel asistanlar, hatta psikologlar, psikiatri uzmanları gibi birçok kültürel araçla yaratılır starlar.

Aynı zamanda, gelgeç birer karakterdir starlar. Hiçbir zaman arzunun doyumuna yönelmeyen, tüketimin sınırlanması, ket vurulması demek olacak arzunun doyumuna yerine, yeni yüzler, yeni bedenlerle yeni arzu nesnelere yaratma gizilgücünü içinde taşıyan tüketim toplumu içinde starların yazgısı da kullanım değerleri düştüğünde buldukları yerden inmek, indirilmek olacaktır. Özgür birer özne olamazlar, yaratılmış simgeler olarak kendilerini yaratan kültürel araçların ve toplumun denetimi altındadırlar. Yaratılan bu starları yaşatan da onun yaratıcılarıdır. Kendi bildiğince, serbestçe yaşayan birer özne değil, tüketim sürecinde simgeleşmiş birer nesnedir onlar. Unutulmak, gözden düşmek kaygılarını da hep taşıyan starlar, sürekli bir kişilik yarılması içindedirler. Topluma sunulan benlikle kendi öz benlikleri arasında kapatılması olanaksız bir uçurum bulunur. Cary Grant'ın izleyicileri gibi kendisinin de Cary Grant gibi olma isteğini dile getirmiş olması bu noktada önemli bir ayıraç gibi görülebilir. Starlarımızın bu kişilik yarılmasından ötürü alkol ve uyuşturucuyla parçalanmış benliklerini onarmaya çalışmaları sıkça karşılaşılan bir durumdur. Aynı benlik onarım gereksinimi, ya da parçalanarak tamamen yok olma isteği toplumda çok yaygınlaşmış şöhret olma, starlaşma isteğinin yarattığı yaygın düş kırıklıkları içinde acı çeken insanlar için de bir yazgı olabilir.

Tüketiciler yalnızca ticari mallar pazarını değil, duygular pazarının da bir parçası olduklarından, starlar meta tüketim sürecini insanileştirerek, kapitalist örgütlenme içinde arzulayan insanların birer arzu nesnesi olarak işlev görürler.

Yazarla star arasında günümüzde oluşmuş yakınlığın, kurulmuş köprülerin bir yanında da yazar kavramının bizim bildiğimiz anlamı ve yazarlığın tarihsel süreç içindeki gelişimi durmaktadır. Yazarlığın, toplumsal dizilim içinde özel bir ayrıcalığı, bir tür seçkinliği imlediği inancındayızdır genel olarak. Yazarlar, starlar gibi yüzleriyle, bedenleriyle, sesleriyle, özel ve kişisel bir çaba, üretici gizilgüç isteyemeyen varlık gösterimleriyle değil, hayat ve varoluş karşısındaki sorgulayıcı tutumlarıyla kendi kendilerini yapılandırır. Bildiğimiz yazarı yaratan, hayat karşısındaki kendi tutumudur. Yazar, yazın aracılığıyla doğayı ve toplumu yeniden üretir, bir kez daha kurar, duyarlı olanın ve bilinen dünyanın tüm sınırlarını aşarak kusursuz, çok duyarlı bir düzenin sezgisine ulaşmayı sağlar. Kavramsallaştırılmaz canlandırmaları paylaşılabilir, evrensel olarak iletilebilir ve zaman karşısında direnebilir kılar. Bu yeti ve becerileriyle tanıdığımız yazarları ayrıcalıklı bir yerde

tutmak, görmek, insanın kendi geleceğini ve özgün düş gücünü güvene alma çabasının kaçınılmazca gereği olmalıdır... Yazara hakkını vermek durumundadır toplum.

Yazın dünyasının ve insan toplumunun tarihsel gelişimi izlendiğinde, yazarlık uğraşının şairliğe göre daha yeni olduğunu görebiliriz. Binlerce yıl önceden günümüze kadar saygınlığından hiçbir şey yitirmeden kalmayı başarmış yazın kaygılı yapıtlarda, şiirsel dizgelem daha önce belirginleşmiştir. Birer yazın türü olarak drama ve tragedya yazılı belgeler üzerinde yer almaya başlayınca değin, önceleri epik, sonraları lirik biçimleriyle kullanılan şiir bugünkü yazının da işlevini üstlenmiş durumdaydı.. Tarih öncesi ve antika tarihte çeşitli örneklerini gördüğümüz şairlerin, daha sonra da edebiyat alanında ürün vermiş yazarların, hem iktidarlarla, hem de dünyayı ve gerçeği kavramaya yönelmiş felsefe çalışmalarlarıyla aralarında önemli geçimsizlikler olduğu da bilinmektedir. Kabaca, kendisini duyan ve okuyanların hoşuna gidecek veya ilgisini çekecek, kalıcı olması tasarlanan, gündelik konuşmaya oranla daha gelişkin bir sözceyi tanımlamak için kullanılan “edebiyat” biçim ve özüne uygun yazı türü, çoğunlukla iktidarlara karşı halk katmanlarının, yurttaşın, sıradan insanın duygularını anlamaya, anlatmaya çalışmış, egemen güçlerin karşısında yer almıştır. İktidarların, hatta bilim ve bilgiyle uğraşan aydın kesimin de hep sorunu olmuştur yazınla, yazarlarla... Platon’dan başlayarak çok yakın zamanlara kadar bir gelenekmiş gibi süregelmiştir bu durum. İyi anımsarız; Platon’un “Devlet”inde şairlere yer yoktur. Onlar devlet sınıfları içinde de halk sınıfları arasında da yer almazlar. İdeal olanı bozma gizilgücü taşıyan şairler, bir çeşit “aforoz” a uğramış sapkın kişilerdir.

Rönesans’tan itibaren, gerçeğin ve varlığın tanımında, dünyanın ortasında yer alan Tanrı düşüncesi yerine, ya da onunla birlikte, insansı dünya açıklamaları da öne çıkmaya başladıktan sonra edebiyat daha bir önem kazandı günlük yaşamda. Sanayi devrimi ve kitlesel üretimle birlikte de kendi geleceğini üretebileceğini gören insan, kendini yönetme hakkını istemeye başlarken kendi özel dünyasını da yeniden düşlemeye, kendi özlemlerini gerçekleştirilebileceği yeni düzenler aramaya, tüm bunları da yazınsal metinler kullanarak diğer insanlara bildirmeye, duyurmaya başladı... Özellikle de 19. yüzyıl, insanların hem büyük toplumsal devrimler peşinde kitleler halinde ölümü göze alabildikleri, hem de toplumun geleceğine yönelik kaygılarını yazınsal yapıtlarla dile getirmeye başladıkları bir döneme denk düşmektedir. Bu dönemin yazını, felsefe ve antropolojiden çok sosyolojik ve politik kaygılarla donanmıştır. Yazar, politik önderlerle özdeş tutmaktaydı kendini. “İlerleme için sanat”, “topluma yararlı sanat” ardındaki yazarımızın kahramanları sorunları çözen, yaşadığı toplumlara önder olan örnek kişilerdi.

20. yüzyıldan itibaren belki de devrim çabalarının neredeyse tümünden yenilgiyle sonlanması, büyük umutlar bağlanılan kimi düzenlemeler içinde de insanın düş kırıklıkları yaşıyor olmasıyla, yazının insanı, dünyaya bakışı değişmeye başladı. İnsanın yalnızlığı, üretim anarşisi içinde kendini yitiren insanın kendi hayatına yabancılaşması, yazının ana izleğine oturur oldu. Bir önceki dönemin ilerlemeci yazını, sorunları çözen insanı anlatırken, yeni dönemin yazını, sorunlar karşısında insanın varlıksal çözümlerini anlatıyordu (Yücel Kayıran, Dünya Sorunları Neden Edebiyatın Konusu Değil?, Adam Sanat, Kasım 2003). Destansı kahramanların yerini, onun bir devamı olarak, insanın işlevsel dünyasını temsil eden bireyler almıştı. Ayrıcalıklı özne, farklılaşmış özneye dönüşmüştü (Yücel kayıran, a.g.y.). Rönesans yazınından başlayarak örneklerini gördüğümüz kahraman kavramı da, yirminci yüzyılın başlarından sonra beliren birey kavramı da birer aşkın tasarımı temsil ederler. Sıradan olandan, hizada durandan ayrı bir yerde durmaktadır anlatı tiplerini.

20. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak betimleme ve öykünmenin önde olduğu, gerçekliğe yakın duran, aşkın tasarımılanmış anlatılar ve anlatı kişileri yerine dolayımli anlatının biçimi önde tutan, anlatısında sıradan insanı öge olarak kullanan yeni bir yazın türü değer kazanmaya başladı. Eğretileme, yaşamın beşinci tözü olabilecek ölçüde değer kazanarak, yazınsal metnin vazgeçilemez ögesi oldu. Betimlemenin yerini kurgu aldı. Edebiyat metni, kendi içinde kapalı, kendi dışındaki bilgi alanlarının kavramlarıyla deşelenmesi yasaklanmış dokunulmaz ve kendi yapısıyla değerlendirilmesi zorunlu kılınmış bir yapı olarak tanımlandı. Bu yeni tarz, kimi zaman çok başarılı yazınsal ürünleri yaratılmasına olanak sağlarken, bir yandan da yaşamı dolayımli kullanışıyla yaşamdan kopuş için uygun bir ortam da sağlamış oldu. Yazınla yaşam, şiirle bilim arasındaki ayrım giderek büyüdü, bir uçurum oluştu sanki. Bilim ve yaşamla şiir ve yazı arasındaki boşluğu da çok geçmeden, tüketim toplumunun simgeleri doldurmaya başladı; süreç içinde de bugünkü star-yazar tiplemesi alanlarda boy gösterir oldu. Aşkın ve gerçeklikle ilişkili düşsel tasarımlar edebiyatın ilgi alanının dışına atılmaya başlandı.

Rönesans'tan başlayan, bireyi diğer bireylerle yan yana görmek isteyen, adaletsizliklere karşı çıkmaya çalışan düşünce sistemlerinin yerini, yeniden, insanlar arasında yaratılışsal ayrımlar, buyurulmuş kutsal kalıplar öngören, eşitsizliklere ve adaletsizliklere hoşgörülle yaklaşılması gerektiğini bildiren düşünce almaya başladı. Modern çağ öncesi Tanrısal olarak açıklanan dünya, bu kez neredeyse hiç sorgulanmadan benimsenmeye başlandı. Yaşam bir kez daha tersine döndü belki. İnsanlar arasındaki ayrımlar, eşitsizlikler, yararçı aklıyla öne çıkmış insanın diğerini bir kullanım nesnesi gibi görüyor oluşu, savaşlar,

açlıklar, salgın hastalıklar hiç ilgilendirmez oldu star-yazarlarımızı. Hayatı anlama ve değiştirme gizilgücünü yazında yaşatma kaygısı yok olmak üzeredir. Ütopya ve etik kaygı, yazından sınır dışı edilmektedir. Papirüslerden başlayarak iktidarlara ve adaletsizliklere karşı hep insandan yana olmuş, “öteki”ne ilişkin ölümcül kaygılar gütmüş yazın çabası, huy ve karakter değiştiriyor artık. Bedensel hazların önde tutulduğu, dogmatik, geleneksel inançların kaşındığı, popüler alkış bekleyen bir yazın türü hızla kaplamakta sayfaları...

İçinde bulunduğumuz yaşamın olumsuzluklarına karşı, insancıl karşı çıkışlar ve umutlarımızın yaşayabilmesi için söylemlerine gereksinim duyduğumuz yazarlarımızdan bazılarının, olumsuzlukların yaratıcısı sistemin starlaştırdığı bazı ayrıcalıklılarla hem biçimsel, hem işlevsel, hem de topluma verdikleri iletiler anlamında aynı konuma gelmeleri, onlar için beslediğimiz özel duygularımızı iyice sarsar olmuştur. Tüketim toplumunun simgesel öğeleri olarak üretilmiş, öyle kodlanmış, popüler kültürün pompaladığı, gelgeç görüntüleri olduğunu bildiğimiz bazı “star”larla yazarlarımız üzerinde aynı işlemler uygulanmaktadır. “Yazar starlar”ımızın kendileri, cisimsel varlıkları, diğer starlarda olduğu gibi ürettiklerinin, yazdıklarının önüne çıkmaya başlamıştır. Onların özel yaşantıları, aşkları, evleri, mahalleleri, giyim kuşamları, cinsel seçimleri ile ilgilenir olduk giderek. Yazarlarımızla starlarımız özellikle seçilerek yan yana gelmeye, getirilmeye başladılar. Popüler kültürün esintisiyle yelkenlerini doldurmaktan hoşlanan roman yazarlarımız, yapıtlarında aşkın bir dünyanın yaratılmasından çok güncel olanın, popüler olanın övgüsüne, kitlesel haz öğelerini kullanmayı yeğlemektedirler. Konunun düşünsel anlamda en çok can yakan yanı da burasıdır sanıyoruz.

Yazarlarımız, kimi varlıksal ayrıcalıkları sonsuzlaştırmaya yönelmiş adaletsiz sistemin gereklerine uyum için birbirleriyle yarışır oldular. Duyarlılık ve yaratıcılık yeteneği, deha, yaratılıştan gelen bir tür tanrı vergisi, bir soyluluk öğesi gibi benimsenmeye, kanıksanmaya başladı. Çocukluğunu anlatan bir yazarımız, “Gözlerimi tahtada bir şeyler yazmaya çalışan yarım akıllı, şişman bir öğrenciden, ya da öğretmen, öğrenci, hademe bütün dünyaya aynı iyimser ve iyi niyetli, güleç ve sağlıklı bakan kızdan ayırır.. (...) Yoksulla zengin aynı sınıfta okuduğu bazı devlet okullarının tersine bu özel okulda sürekli aşağılananlarla hiç hırpalanmayanları ayıran gizli çizginin öğrencinin zenginliği ya da fakirliğiyle ilgisi yoktu (...) ruhumun de reddettiği bu gizli çizgi, öğretmen kürsüde bir iktidar anıtı gibi yerleşince birden ortaya çıkıverirdi ve ben de bu dayak ve aşağılama anlarında basit ama güçlü bir merakla bazılarının neden böyle daha tembel, onursuz, iradesiz, duyarsız, kafasız, ya da işte ‘öyle’ olabildiklerini kendime sorardım” diyor.

Tam da burada, konuya ilişkin yazılmamış olsa da bir pasaj gelip oturuyor:
“Muhafazakâr gericilik ‘bireysel özgürlüğün’ savunulması maskesi altında eşitsizlikleri meşrulaştıracak ve geçmiş onlarca yılın mücadelesinin tahrip ettiği dizgesel ilişkileri yeniden kuracak olan politik söylemin terimlerinin derin bir dönüşümünün ve yeni bir ‘gerçeklik tanımı’nın yaratılması peşindedir. Gerçekte burada söz konusu olan, yeni bir tarihsel bloğun yaratılmasıdır” E. Laclau/ C. Mouffe, Anan Ahmet Oktay, Entelektüel Tereddüt, Everest Yay., Ekim 2003, s. 131

Bu saptamaya vardıkdan sonra, ne diyeceğiz peki? Kendi üreticisi insana yabancılaşmış nesnelere dünyasının egemen olduğu güncel yaşamın tüm olumsuzluklarını egemenlere bağlı kılıp, bir kenara çekilme hakkımız var mı, hiç sanmıyorum. Olup bitende her birimizin tek tek önemli sorumluluklarımız olduğunu düşünüyorum. İnsana düşen de budur; herhangi bir şeyi sorgulamaya kendimizi sorgulamakla başlamalıyız.

Konumuzla çok ilişkili olmasa da getireceği düşünce bağıntıları açısından anlamlı olabileceğini umduğum, Hannah Arendt’in Adolf Eichman’la ilgili raporunu usumuza getirelim istiyorum. Kendisi de Yahudi kökenli olan ve 1941’de Almanya’dan kaçarak Amerika’ya sığınan Arendt, Yahudileri topluca gaz odalarına göndermekle suçlanan, ikinci dünya savaşından sonraki yıllarda yakalandıktan sonra 1961 yılında Kudüs’te yargılanan Adolf Eichman için yazdığı raporda “kötülüğün banallığı”nı savunmuştu. 1963 yılında yayınlanan “Eichman Kudüs’te” adlı yapıttaki düşünceleri nedeniyle birçok dostu Arendt’le ilişkisini kesmişti. Arendt’e göre, kötülük radikal, derinliği olan şeytani bir özellik değildi; belki bir tür duyarsızlık olarak değerlendirilebilirdi. Eichman iyilikle kötülüğü birbirinden ayırabilecek değerlendirme gücünden yoksundu, o kadar... Üstlerinden aldığı görevleri yerine getiren sıradan bir insandı. Eichman’ı canilikle, şeytani özellikler taşımakla suçlayanların Nazileri iktidara getiren tüm toplum için de bir şeyler söylemesi gerekmez miydi? Suçlananlar arasına radikal kötülük kavramını kullanan, siyahları, sömürge halklarını hayvan yerine koyan, onları kötülükle ilişkilendiren aydınlanma düşüncesinin büyük filozofu Kant’ı da katmak gerekmez miydi? Nazi görevlileri toplum çoğunluğu tarafından benimsenmiş yasalara değil de içgüdülerine uymuş olsalardı daha az insan öldüreceklerdi belki de... Nazilerin çoğunluğu bizlerin de içinde bulunduğumuz bazı kesimler gibi rahatına düşkün, kişicil çıkarlarını ön planda tutan yararçı kişilerdi.

Bugün de bir şeyleri sorgularken, çoğunlukla başvurulduğu gibi, piyasayı ve genel kanıları suçlayarak, toplumsal bir çözümleme ile işin içinden çıkmak işin en kolay kaçmaktır kanımızca. Faşizm, terör benzeri felaketler, yalnızca ekonomik ya da politik bir sorun değil,

aynı zamanda bireysel bir sorundur. Yazarlarımızın starlaşmasının, starlarımızın bizlerden bindikleri tahtırevanların kulplarından tutup kendilerini alkışlamamızı istemelerinin bir nedeni de, bizim onlara gösterdiğimiz kişiliksizce yaltaklanmamızın, tapınırca bağlanmamızın sonucu olamaz mı?

Arendt'in toplumdaki vicdani çöküşten yakındığı dönemde bile kötülüğe karşı manevi direnç bugünkünden kat kat daha fazlaydı. Çevremize baktığımızda küçük çıkarlara bağlanmış göz yummaların, alkış tutmaların, umursamazlıkların, aldırmaçlıkların hangi boyuta varmış olduğunu kolayca görebiliriz. Onursuzluğun en büyük onur sayılır olduğu bir toplumda bir şeylerden yakınma hakkımızın başlayabilmesi için önce kendi içimizdeki o yararçı kişiden yakınmamız gerekmektedir kanımca. Yazarları da aramızdan birilerini de starlaştıran sisteme karşı hiç dirençsiz, hatta koşaradım teslim oluveren, aydın olma sorumluluğundan kaçının yazarlarımızın, starlaşmış birilerine benzeyebilmek için yırtınan kitlelerin, bir pop şarkıcısına dokunabilmek için kendini parçalayan geleceğimizin umudu gencecik insanlarımızın kendilerine ayırabilecekleri bir kişilik parçası, bir eleştirel us kırıntısı kalmadı mı acaba?

Kaynakça:

Ahmet Oktay, Entelektüel Tereddüt, Everest Yay. Ekim 2003

Yaşar Çabuklu, Kötülük Sıradanlaşırken, Virgül, Aralık 2003, Sayı 68

Yücel Kayıran, Dünya Sorunları Neden Edebiyatın Konusu Değil, Adam Sanat, Kasım 2003, Sayı 214

Rene Girard, Romantik Yalan ve Romansal Hakikat, Metis yay.,2001

Chris Rojek, Şöhret, Ayrıntı yay. 2003

**Bu metin 2004 yılı sonbaharında Bükreş'te gerçekleştirilen KIBATEK edebiyat şölenine bildiri olarak sunulmuştur.*